

Keď architektúra lahodí oku ekológa...

*Každý človek by si mal denne
pozrieť hodnotné umelecké dielo,
poprechádzať sa v parku alebo v lese,
porozprávať sa s úprimným priateľom
a prečítať si niečo zaujímavé.*

Tento recept na životný štýl poskytol pred vyše 150-timi rokmi francúzsky spisovateľ Stendhal. Hlboké myšlienky, aktuálne i dnes.

Zamyslime sa, či si skutočne môžeme spisovateľove slová zobráť k srdcu a správať sa podľa nich, a či prostredie, ktoré nás obklopuje, nám to aj umožňuje. Vytráca sa z nás cit pre krásno, zanedbali sme estetickú hodnotu vecí.

V tejto súvislosti sa pristavme pri jednom probléme - pri architektonickom štýle. Naše mestá stratili identitu, čaro historických častí sa vytráca, pribúdajú v nich nové výškové administratívne budovy, spleť betónových múrov a široké komunikácie. Ich nízka environmentálna hodnota, ako aj nízka architektonická úroveň neuspokojujú v súčasnosti ani užívateľské predstavy. Toto všetko sa odrazilo aj na vnímaní okolitého sveta, negatívne ovplyvnilo hodnotový systém, voľbu priorít a psychiku človeka. Pohľad na tieto "umelecké diela" v nás priam otupuje cit pre ladnosť tvarov, ale aj náš vzťah k prostrediu, k prírode.

Ako vrátiť harmóniu, krásu a príťažlivosť do našich miest? Pomôžeme si opäť prísloviem "Čo sa za mladi naučíš, ..." Jednou z možností je ovplyvňovať a presadzovať estetické, ekologické, ekopsychologické a environmentálne kritériá - od pedagogického procesu až po ich aplikáciu v bežnom živote. Sú to všetko pojmy, skrývajúce v sebe čarovné fluidum, ktoré tak často všetci vyslovujeme.

Medzi nemeckými architektmi celkom úspešne razí cestu ekologickému ponímaniu stavebného štýlu Margrit Kennedy (1990). Uvádza, že v dnešnej dobe sa už konečne priority posunuli od technických k sociálnym, duchovným a napokon aj estetickým aspektom životného prostredia. Environmentálne hľadiská v architektúre a stavebníctve podľa nej nespočívajú iba v "ozelenení mesta". Na udržanie a zlepšenie biologických základov života v urbanizovanom priestore treba riešiť otázky spojené s energiou, vodou, odpadmi, hlukom, ovzduším, zelenými plochami a samozrejme uvažovať iba s nezávadnými stavebnými materiálmi.

Pri dodržaní ekologických pravidiel v architektonickom štýle môžeme doceliť výrazné zlepšenie životného prostredia zastavaných plôch. M. Kennedy sa nás snaží presvedčiť číselnými údajmi, že napríklad podstatnú úsporu (až 50 %) pitnej a úžitkovej vody denne možno dosiahnuť používaním správneho vybavenia splachovacích záchodov, umývadiel a sprch. Zlepšeným tesnením striech, suterénov, okenných rámov, dverí a pod. sa dajú dosiahnuť prekvapivé úspory energií (vyše 50 %), čo znamená pri vykurovaní uhlím zároveň redukcii emisií oxidov sýry a kyslíka.

Recykláciou druhotných surovín, zálohovaním jednoúčelových fliaš, obalov a pod. možno podstatne zredukovať komunál-

ny odpad. Mnohí môžu z vlastnej skúsenosti potvrdiť, že v svojich domoch, chalupách či záhradách už dávno pristúpili k separácii odpadu - na kompost, vykurovanie a tuhý odpad.

Zvýšenie produkcie kyslíka, zníženie prašnosti a hlučnosti (až o 40 decibelov) a celkové zlepšenie mikroklimy pomôžu dosiahnuť nové zelené plochy, hoci na strechách, ale aj vo dvoroch a všade, kde je to len v meste možné.

V tomto duchu sa nesú aj prvé projekty - stavby v SRN. Ekologickými prvkami sa tu nemyslia čističky odpadových vôd alebo stojany na bicykle. Ako príklad takéhoto prístupu poslúži Ekologický park v Dortmunde, ktorý zaberá nielen rekreačné priestory, ale umožňuje aj poľnohospodárske využitie s niekoľkými obydliami a sú tu aj pokusné plochy pre školy. Botanická záhrada aj park poskytujú zaujímavé informácie o samočinnej regulácii ekosystémov, poukazujú na rôznu funkčnosť takéhoto priestoru, pestrosť prvkov a obnovu genofondu pre urbanizovanú krajinu. Toto je len jeden príklad, ako nazeráť na problémy.

V deťoch a mládeži treba pestovať samozrejmy vzťah k prírodným hodnotám. Tak, ako vieme posúdiť, ktoré jedlo nám nielen chutí, ale ktoré je aj z hľadiska racionálnej výživy zdravé a biologicky nezávadné, mali by sme v sebe pestovať ďalší prirodzený cit, ktorým je vzťah človeka k prostrediu cez jeho činnosti.

Estetické čítanie a vzťah k prírodným hodnotám treba neprestajne cibriť. Na záver zacitujem Romaina Rollanda: "v láske a v umení sa nedá odpisovať, každý sa musí vyjadriť po svojom".

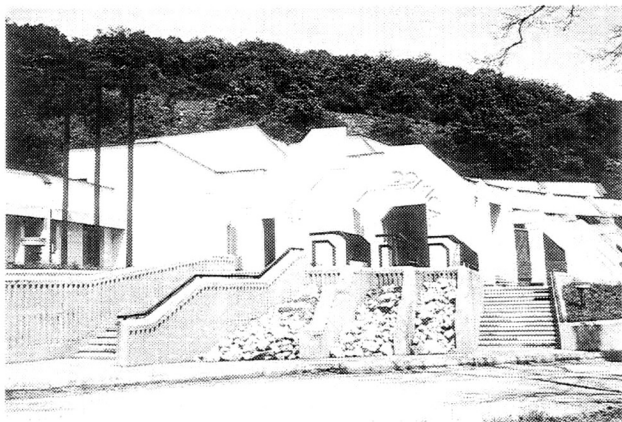
A v tom spočíva pestrosť, rozmanitosť životných foriem, životného štýlu, aj oku lahodiaca krajina

Literatúra

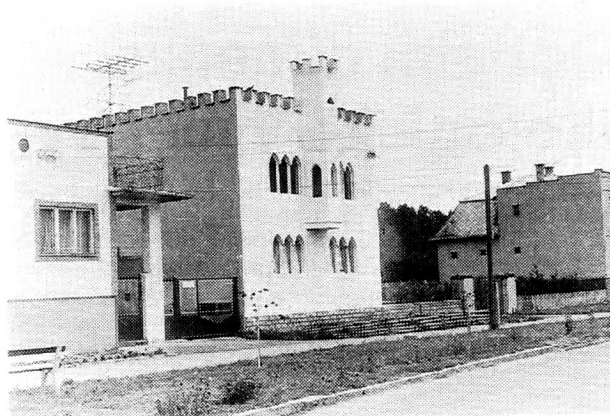
Kennedy, M., 1990: Podíl architektů a projektantů na řešení ekologických problémů. Archit. a Urban., 24, 2, p. 65-80.

1. V mnohých prípadoch sme radi, keď autora architektonického diela nepoznáme. Vstupný areál do jaskyne Domica tvorí však vydarenú kompozíciu tvarov a prostredia, a tak si radi prečítame na priečelí i meno autora - Ing. arch. Jozef Bebjak.
Aj u nás vieme stavať príťažlivo, oku lahodiaco ...

2. Anglické príslovie hovorí "môj dom - môj hrad" - ale takýto?

1.

2.

Architektúra na ekologických princípoch obohatí nielen novú tvorbu, ale priaznivo ovplyvní aj psychiku a zdravie človeka - príklad z Hanovera

